

**Водно-болотні природоохоронні території Чернігівського Полісся
як важливі компоненти в умовах зміни клімату**

(на прикладі Замглайського лісо-болотного комплексу)

Світлана Потоцька, Анастасія Холодницька

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,

Чернігів, Україна, s_pototska@ukr.net

Сумський державний університет, Суми, Україна

В Україні вкрито водно-болотними угіддями близько 5,3% території, які представлені екосистемами з широким спектром функцій (екологічною, гідрологічною, екосистемною, регулятивною, ландшафтно-біотопічною, ресурсною, рекреаційною, науково-освітньою та ін.). Екологічне значення їх полягає в акумулятивній і продуктивній здатності (продукування біомаси, кисню, як природні резервуари та фільтри очищення води). Важливі є їх сполучна функція між суходільними й водними типами екосистемами, зокрема для 2/3 усіх видів флори й фауни виступають середовищем існування. Вони відіграють важливе значення для кліматичних умов території Чернігівського Полісся, зокрема значну роль у зменшенні впливу природно-кліматичних явищ, діють як природні водосховища, акумулюючи й зберігаючи дощові й талі води, запобігають повеням. На території Чернігівської області Постановою Ради Міністрів УРСР № 143 від 26 березня 1979 р. було визначено 156 болотних комплексів (площею 45 тис. га), які потребують збереження і охорони. В області створена мережа гідрологічних заказників (264) та пам'яток природи (31) з метою збереження унікальних та типових водно-болотних масивів, які входять до складу природно-заповідного фонду (площа понад 59 тис. га, близько 22 % від загальної площі).

Дослідження нами проводилися шляхом обстеження у польових умовах (геоботанічні описи рослинності, раритетних угруповань, видів рослинного покриву, аналізу водного й ґрунтового середовищ). Замглайський лісо-болотний комплекс заболочених знижень, підвищень різного рівня, які зайняті луками, лісами, а також піщаних гряд за розмірами й збереженістю гідрофільного біорізноманіття є одним з найбільших в Європі евтрофних боліт, місцями мезотрофних комплексів у верхів'ях р. Замглай в регіональній екомережі Чернігівської області. Природоохоронний статус – лісовий заказник загально-державного значення «Замглай» було надано згідно Указу Президента України № 1207/2000 від 04.11.2000 р., розміщений в Ріпкинському районі Чернігівської області між с.м.т. Замглай та с. Ловинь. Біотопічно, ландшафтно й ценотично лісо-болотний Замглайський комплекс є досить різноманітним, але в

цілому на ньому переважають болотна, лучна й прибережно-водна рослинність з рядом як типових для Полісся, так і рідкісних видів флори та фауни. Раритетна компонента флори включає 21 вид, серед них охороняються на міжнародному рівні (1), загальнодержавному (10) та регіональному (10) (Карпенко, 2010). Особливу наукову цінність надають цим угрупованням місцезростання рідкісного виду не тільки для регіону, а й України в цілому – *Orchis nervulosa* Sakalo, види занесені до Додатку 1 Бернської конвенції: *Ostericum palustre* (Bess) Bess (Андрієнко, 2008).